

SPREEKBEURT OVER DE EGEL

Leuk dat je jouw spreekbeurt wilt houden over de egel! Dit is een spreekbeurtpakket van OERRR, het jeugdprogramma van Natuurmonumenten. Op deze pagina's hebben wij alles op een rijtje gezet wat je nodig hebt voor jouw spreekbeurt. Ontdek alles van de egel en natuurlijk geven we je ook tips van OERRR.

DE EGEL IN NEDERLAND

Wie kent hem niet? De egel! Het is een klein zoogdier dat makkelijk te herkennen is aan de scherpe stekels op zijn rug.

Hiermee beschermt hij zich tegen gevaarlijke roofdieren zoals vossen, dassen of uilen.

De egel is hier zo goed in dat hij in héél Nederland voorkomt. Zelfs op de Waddeneilanden! In Nederland leeft de egel in bijna alle landschappen. Bossen, tuinen en zelfs steden behoren tot zijn leefgebied zolang er maar genoeg schuilplaatsen zijn.

EGEL VERLIEST VAN STOEPTEGEL

Egels zijn gek op natuurlijke 'rommel'. Ze struinen door lage planten en struiken. Woelen door bladeren en takkenbossen of maken een nest van mos onder een boomstronk. Maar het gaat slecht met de egels in Nederland. Het aantal egels is de afgelopen 10 jaar gehalveerd, want hun leefgebied wordt steeds kleiner en gevaarlijker gemaakt door mensen. Mensen bouwen wegen, schuttingen en leggen teveel stoeptegels in de tuin. De egel verliest hierdoor zijn favoriete voedsel en schuilplekjes. De natuurlijke rommel verdwijnt en daardoor de egel ook.

DE 'GEZONDHEIDSMETER' VAN JE TUIN

Heb je een egel in de buurt, dan is je leefomgeving gezond. Het betekent namelijk dat er genoeg biodiversiteit is. Er zijn dan veel verschillende planten, insecten en bodemdierpjes. Ook variatie in omgeving vindt de egel erg fijn. Afwisseling tussen struiken, grasveldjes en rommelige plekjes van bladeren en hout zijn aantrekkelijk voor de egel. Zonder deze variatie laat een egel zich niet snel zien. Egels zijn daarom een soort 'gezondheidsmeter' voor jouw omgeving.

AU!!!

Bij gevaar rolt een egel zich op tot een stekelige bal. Roofdieren bezeren zich aan de scherpe stekels. Au! En stoppen hun aanval.

EEN ECHT NACHTDIER

Wanneer jij wakker bent, slaapt de egel! Overdag slapen egels op een beschutte plek. 's Nachts worden ze wakker om voedsel zoeken. Die zoektocht is erg moeilijk in het donker. Een egel ziet namelijk niet heel scherp en is ook nog eens kleurenblind. Aan ogen heb je dan niet veel. Egels kunnen daarom heel goed ruiken. Ze ruiken een prooi terwijl deze 3 centimeter onder de grond zit. Deze graven ze uit met hun pootjes en snuit.

PROEVEN ZONDER KAUWEN

Egels hebben een extra voordeel bij hun speurtocht naar voedsel. Het 'orgaan van Jacobson'. Dit is een zesde zintuig (mensen hebben er maar vijf). Hiermee kan de egel luchtjes onderzoeken in het donker. De egel ruikt aan een luchtje en 'proeft' deze zonder het te eten. Zo kan je in het donker een lekker hapje niet verwarren met een vieze. De zintuigen van een egel zijn dus echt aangepast aan het nachtleven.

STAPPENTELLER

Een egel loopt enkele kilometers per nacht op zoek naar voedsel of een schuilplek. Dit lukt natuurlijk niet als er overal schuttingen in de tuin staan!

WINTERSLAAP

In de winter gedraagt de egel zich erg bijzonder. Hij trekt zich terug in zijn nest van mos of takkenbossen en slaapt totdat de winter voorbij is. Deze winterslaap duurt van oktober tot en met maart. **Dat is een halfjaar lang!**

BRRR!

Tijdens die winterslaap laat een egel zijn lichaamstemperatuur zakken van 35°C tot bijna 0°C. Dan is hij bijna net zo koud als de sneeuw. Door zijn winterslaap hoeft de egel weinig energie te gebruiken. Super slim, want in de winter is er weinig voedsel voor energie te vinden.

AFVALLEN

Het kleine beetje energie dat hij nodig heeft om te overleven, haalt hij uit zijn vetreserves. Een egel valt daardoor af. Hij verliest tot wel 40% van zijn lichaamsgewicht tijdens de winterslaap. Het is dus belangrijk dat de egel in de lente en de zomer genoeg eet om zichzelf vet te mesten. Dat vet verliest hij namelijk in de winter.

HET MENU VAN DE EGEL

De egel eet heel veel verschillende beestjes, zolang ze maar kruiperig en slijmerig zijn. Kevers, rupsen, wormen én slakken staan allemaal op het menu.

SCHERPE TANDJES

Daarom zijn egels echte insecteneters en hebben ze 36 scherpe tandjes voor het kauwen van hun voedsel. Soms geven mensen ook een schoteltje melk. Egels vinden melk erg lekker, maar het is heel slecht voor ze. Ze krijgen dan problemen met hun darmen. Het is daarom beter om egels geen melk te voeren, maar ze lekker te laten speuren naar kruipende beestjes.

WIST JE DAT?
Een egel 40 slakken per nacht kan eten! Deze eet hij dan met huisje en al op.

HERRIESCHOPPER

De kans is groot dat je een egel eerder hoort dan dat je hem ziet. Egels zijn namelijk echte herrieschoppers! Vooral bij hun zoektocht naar voedsel maken ze veel geluid. Ze snuffelen bijvoorbeeld aan boomstammen, woelen bladeren om en smakken luid bij het kauwen van voedsel. Geritsel en gesnuif in de nacht kunnen dus wijzen op de aanwezigheid van een egel.

DE EGELDANS

Tussen mei en augustus kan je nóg meer herrie verwachten van egels. In deze periode gaan egelmannetjes opzoek naar een leuk vrouwtje. Ze proberen vrouwtjes te verleiden met een soort 'egeldans'. Het mannetje rent dan in cirkels om het vrouwtje heen. Ze puffen en snuiven tijdens deze bewegingen. Dit lawaai trekt ook andere mannetjes aan. De mannetjes vechten dan om het vrouwtje en kunnen elkaar kopstoten geven of achtervolgen. De winnaar gaat door met de egeldans.

PASPOORT

Officiële naam:

EUROPESE EGEL

Wetenschappelijke naam

Erinaceus europaeus

Gewicht

400 – 1200 gram

Grootte

20 – 30 centimeter

Staartlengte:

2 – 4,5 centimeter

Leeftijd:

5 – 10 jaar

Staartlengte:

2 – 4,5 centimeter

Leefgebied:

Groot-Brittannië, West-Europa, Scandinavië en West-Rusland (van nature). Door de mens ook naar Nieuw-Zeeland gebracht.

WIST JE DAT?

De egel een stekelvacht heeft met ongeveer 7000 tot 8000 stekels. Stekels zijn eigenlijk speciale haren die extra stevig zijn. Deze stekels 'verharen' net als gewone haren.

WINTERSLAAP

Een egel slaapt van oktober t/m maart. Hij kan zijn lichaamstemperatuur laten zakken van 35 °C tot 0 °C.

FILMPJES

We hebben een aantal
filmpjes online gezet.
Leuk om in de klas te laten zien.
Kijk op [OERRR.nl/spreekbeurten](https://oerrr.nl/spreekbeurten)
voor de filmpjes

SPREEKBEURT TIP!

De egel is een echte herrieschopper. Hij smakt
bijvoorbeeld veel tijdens het eten. Deel iets lekkers
uit in de klas aan het eind van je spreekbeurt en smak!
Wie smakt het luidst?

TIP JE JUF OF MEESTER

Wil je nog meer over egels leren?

Vraag je juf of meester dan om een les over egels te geven.

Het lesmateriaal is gratis te downloaden via [OERRR.nl/lespakketten](https://oerrr.nl/lespakketten).

OVER OERRR

GA MEE OP AVONTUUR MET OERRR!

Ren tot je erbij neervalt, klim tot je niet verder kan, zwem achterstevoren en speel tot het donker is. Volg je OERRR-instinct! Met OERRR beleef je de leukste avonturen in de natuur. Je ontdekt ook hoe je de natuur en dieren kan helpen. In je tuin, op je balkon, in het bos, op de hei, aan het strand: OERRR heeft altijd en overal goede tips en leuke ideeën voor!

ALS LID VAN OERRR KRIJG JE:

- Een welkomstcadeau dat past bij je leeftijd;
- Elk seizoen post met tips en activiteiten om de natuur te ontdekken;
- Korting op uitjes in de natuur;
- Spelen bij Speelnatuur van OERRR, op plekken door het hele land;
- Gratis kaartje voor de Wilde Buitendagen, vanaf 4 jaar;
- Gratis kaartje voor de boomophaaldag, tot 4 jaar.

Wat wil jij doen? Lekker los gaan in Speelnatuur van OERRR? Of bomen klimmen in je buurt? Of ga je dieren helpen door je eigen insectenhotel te bouwen? Of een egelhuis? Heb je meer zin in een spel of speurtocht in het bos? Of help je de natuur in een park in je buurt? OERRR heeft altijd iets dat bij je past. Doe je mee? Ga naar [OERRR.nl/aanmelden](https://oerrr.nl/aanmelden)

OERRR is het jeugdprogramma van Natuurmonumenten.

Mogelijk gemaakt door de
Nationale Postcode Loterij

